

IKKE FASTE MEN FEST

av

JOHANNES MEMO

Preken ved Den norske Israelsmisjons 125-årsjubileum, holdt i Oslo domkirke 17. søndag etter tref. 1969. Tekst: Mark. evang. 2, 18–28.

Jeg tror ikke jeg tar i for sterkt om jeg sier at det disse dagene går et lite brus over landet av kjærlighet til Israel og Israelsmisjonen. I 125 år har Israelsmisjonen arbeidet stillferdigere enn kanskje noe annet misjonstiltak. I dag kan ingen unngå å følge med — både i jødefolkets skjebnekamp og i jødemisjonens utrolig seige arbeid for folkets åndelige frelse. Som alltid når det gjelder dette folket, skilles åndene, og motstand og hat reiser hodet. Men blant kristne øker respekten og kjærligheten.

Og i dag er saken rykket inn i kirkehusene landet over. Her er vi kommet for å glede oss over og takke for det som er skjedd gjennom mer enn 100 år. Det er ikke så svære dimensjoner å feire. Hverken hær eller offiserer var noen særlig tallrik flokk. Men soliditetens og utholdenhetens ros skal ingen få ta fra dem. Sterke og markerte ledernavn er det som står risset inn på misjonens historie-blad: Daniel Schiøtz, Carl Paul Caspari, Gisle Johnson jr., Peter Hærem, Gustav Jensen, Christian Ihlen — for å nevne noen av dem. Og ennå i dag har vi blant oss kvinner og menn som bærer troskapens og utholdenhetens fine arv videre. Vi takker Gud for dem alle, og for arven og oppgaven vi selv har fått overgitt.

Og *oppgaven* er selvsagt for oss det viktigste, når vi tar det hele inn i gudstjenesten. Her er stedet hvor Gud vil utfordre og utruste til ny tjeneste. Her ville Han med sitt ord og sin Ånd hos oss vekke et virkelig brus av kjærlighet.

Teksten vi her hørte, handler jo ikke direkte om saken. Men den fører oss i alle fall rett inn i konkrete jødefolk-situasjoner —

slik som det forresten skjer ved praktisk talt enhver gudstjeneste i den kristne kirke. Der beveget Jesus seg, og opp av denne jordbunnen er vår kristne kirke grodd. Vi samles ingen søndag uten å bli minnet om at vi selv har våre røtter i den åpenbaring som først ble jødefolket til del.

Allerede slik roper også denne teksten oss opp til respekt for og kjærlighet til det folket som Gud først valgte seg ut, og som han brukte til å velsigne alle de andre. Her er det, synes jeg, ikke mulig annet enn å minnes de hjertegripende ordene av Paulus om hans villighet til selv å være forbannet bort fra Kristus, om han bare kunne vinne sitt folk for ham. Grunnen til denne mektige kjærlighetserklæringen er jo ikke at det dreier seg om *hans* folk, men at det er *Guds* utvalgte folk: Han har kåret det til barn i særegen forstand, han har vist seg for det i sin herlighets glans, han har inngått pakt med det, gitt det sine lover og løfter og herlige gudstjenester, sendt dem fedre og profeter; og *fra* dette folket og *til* det kom Jesus Kristus, Gud selv over alle ting, velsignet i evighet! Slik summerer Paulus opp Guds særbehandling av jødefolket.

La da alle vite hvem de har å gjøre med når de møter dette folket! Den som rører ved det, rører ved Guds øyesten, sier profeten Sakarias. Men hvem har ikke rørt ved det? Som sydebukken blant folkene er det blitt behandlet — hånet, forfulgt, slaktet ned. Det er ikke til å beskrive, og det ser ikke ut til å ta ende. Men la oss nå ikke tro at vi kan frita oss selv for skyld ved å felle harde dommer over andre. Vi får nok dømme lavmælt, alle sammen. Det hører med til den dype erkjennelse vi skulle ha lært av Israels hellige bok, at enhver av oss er medansvarlig for vårt folks og for hele slektens synder. Og heller ikke som kristne og som kirker står vi med rene hender. Det fins talløse eksempler på at mens Jesus selv bad om tilgivelse for dem som korsfestet ham, ropte de som kalte seg med hans navn, på hevn over hele folket.

Her har vi en *sonегjerning* å utføre. Og vi kan ikke være i tvil om hva den må bestå i. Vi må gi dem det beste vi selv har — det vi har fått fra dem — *Kristus*, deres og vårt eneste håp. Vi

tjener ikke jødefolket mer enn noen annen ved å dyrke dem som overbegavede, merkelige, spesielt religiøse osv. Deres hedersplass blant folkene består ikke i egne kvalifikasjoner av noe slag, men helt enkelt i at Guds øye falt på dem. Han valgte dem ut, og bare han selv vet hvorfor. Det har vi bare å bøye oss for. Ham og hans vilje skal vi tjene, ikke jødefolkets. Det har ofte trosset sin Guds planer. Dets ulykke ligger nettopp i denne trossen. Og nettopp den er det vi skal hjelpe dem å overvinne, så de kan bli det Gud har tenkt dem til.

Jeg nevnte allerede hvordan kristendommen hviler på åpenbaringen for jødefolket. For å bruke bildet fra Det nye testamente: I Israel plantet Gud treet. Vi andre er ville oljekvister som er podet inn i samme stamme, for at vi til sammen skulle utgjøre Gudsrikets store tre. Men hva er det da som skiller jødedom og kristendom, og som gjør det til plikt for oss å forkynde kristendom for jødene?

Nå får vi vende oss til teksten igjen. Den begynner med at jødene selv kom til Jesus i anledning en forskjell de hadde lagt merke til mellom hans disipler og fariseernes og Døperens. Hvorfor faster ikke dine disipler slik som de andres, spurte de. Jesus svarer med å bruke bryllupsbildet, sammenligner seg selv med brudgommen og sier: Brudesvennene kan da ikke faste så lenge brudgommen er hos dem!

Meningen er klar: Det nye Jesus kommer med, er festen, den store gleden, oppfyllelsen av alt det Gud hadde lovt sitt folk. Innholdet er det samme som i den programtalen han holdt i sin barndomsby Nasaret, da han slo opp Esaias-boken og leste: «Herrens Ånd er over meg, fordi han har salvet meg til å forkynde gledesbudskap for fattige; han har sendt meg for å rope ut for fanger at de skal bli fri og for blinde at de skal få se, for å gi frihet til dem som er underkuet, og for å kunngjøre et nådeår fra Herren.» «I dag — sluttet han — er dette skriftordet blitt oppfylt da dere hørte det.»

Her tror jeg vi et øyeblikk skal tenke på vår egen stilling — før vi sier mer om jødefolket dengang og i dag. 1900 års evange-

lieforkynnelse har ikke maktet, dessverre, å overbevise verden om at kristendom er *fest*. Fremdeles tror også blant oss så altfor mange at den er *faste*. Skylden for det har vel først og fremst vi som prekte kristendom, og skulle leve den. Folk oppfattet altså det hele vesentlig som bud og forbud, faste og askese, slit og tristhet. Og så sier Jesus at det er en bryllupsfest det dreier seg om. Da har vi jo ikke annet å gjøre enn å se og høre videre på ham for å få tak i saken.

Rent læremessig var det ikke så mye splinter nytt Jesus kom med til sitt folk. Han forkynte den samme Abrahams og Isaks og Jakobs Gud som de generasjon etter generasjon hadde lært å kjenne. Han tok ikke tilbake noe av det de før hadde lært om Guds allmakt og strenghet og vrede over synden. Og når han viste dem Gud som den nådige, tilgivende Far, så var det faktisk bare hva David og profetene hadde forkynt århundrer tidligere. Guds hellige lov gjorde han ikke noe avslag i, men erklærte at den skulle oppfylles til minste bokstav.

Men hva var da det nye? Det var, som vi allerede hørte, Han selv, Gud selv, som kommer i et menneskes skikkelse og sier: «Den som har sett meg, har sett Faderen.» Det nye var Han selv, Guds Lam, som tar på seg den skam og last som ingen synder kan bære. Det nye var Han selv, Messias, som oppretter Guds herredømmet over alle folkeslag i et rike med rett og fred og glede. Og alt dette er *fest* — ikke *faste*!

At jødefolket før Kristus var blitt slik sittende i fasten, har ikke vi noe med å klandre dem for. Ennå hadde de tross alt bare den forberedende åpenbaring. Ennå lå vekten på de bud de skulle oppfylle, og det forbudte de skulle passe seg for. Ennå var de siste løfter ikke oppfylt og den gylne fremtid ikke kommet. At det ble liggende et dekke over øynene på dem også da Messias-dagen rant, er det heller ikke vår sak å dømme dem for. Vår sak er å vitne for dem om den festen og gleden som vi selv uforskyldt har fått del i, og som vi har fått gjennom dem.

Men hva består nå dette festlige og gledelige i? Fremfor alt

i den frie adgang til Guds frelse som er åpnet ved at Jesus har sonet for verdens synder og gitt alle som tror på ham, rett til å bli Guds barn.

Her gjelder ingen handelstraktat mellom Gud og mennesker, slik at de må yte ham noe først, før han vil gi sitt velbehag som vederlag. Liv og salighet er ikke betaling for fromme ytelser — enten de heter faste eller offer eller bønn eller andre gode gjerninger. På den veien rekker intet menneske frem. For når kunne det yte nok? Og på den veien blir det aldri noen glede, men bare endeløs faste, slit og tvil. Men nå innbys her til fest i Fars hus. Egen fattigdom er det eneste adgangstegn som kreves, og bryllupsdrakten skjenkes gratis. Og selve gleden heter syndenes forlatelse for Jesu skyld. For der hvor syndenes forlatelse er, der er liv og salighet. Derfor fastes her ikke, men her takkes og lovsynges for Guds ubegripelige godhet.

Men ikke bare *adgangen* til riket er ny og åpen og glad. Også *livet* derinne bærer de samme festens og gledens kjennetegn. Teksten vår nevner en særskilt side ved den saken, nemlig den herlige *friheten* som rår der.

Jesu første disipler hadde virkelig begynt å skjønne litt av det, selv om det ennå ikke var så mye. De gikk gjennom en åker på sabbaten, fortelles det her. Om de gikk mer enn den kilometeren som etter fariseernes regler var tillatt, sies det ikke noe om. Men etter de samme regler skulle de i ethvert fall ha passet seg for å plukke og spise aks på en sabbat. Men slike regler tenker ikke disiplene lenger på. De er blitt for glade og frie til det, for gjennomsyret av Jesu nye Ånd, som var begynt å synges i dem: Guds Sønn har gjort meg fri fra lovens tyranni! De hadde jo, som vi hørte i evangeliet som ble lest fra alteret, sett Jesus helbrede en syk mann på sabbaten, mens fariseernes munn var lukket av lovfrykt og kjærlighetsløshet. Det var ved en fest i en fariseers hus dette hendte. Men kan det tenkes en større kontrast enn den mellom den tause og sure stemningen blant gjestene i dette selskapet og den frie, glade ånd i disippelflokken, som på sabbaten går gjennom åkeren og holder måltid på spilte aks! Jeg synes faktisk jeg hører dem synges der de går!

Slik er gaven og gleden, slik er festen i Jesu Kristi rike, den som også du og jeg er innbudt til, men som jødefolket har førsteinvitasjonen til. Ennå har bare noen få av dem tatt imot den. Derfor må vi uten stans fortsette å bære den frem. Ikke som dom over deres usalige valg da selve innbyderen kom til dem, og ikke som kritikk over deres holdning siden og i dag. Men som den yngre brors takknemlige og glade vitnesbyrd om hva vi uforskyldt har fått del i, som gledesbudskap til et folk som har gitt så uendelig mye til alle andre folk, som har lidt så mye mer enn noe annet folk, og som har en slik førsteplass i Guds eget hjerte.

Når det går rett for seg, gjør stor glede hjertelaget stort overfor andre. Men ikke alltid. Derfor føler jeg det riktig å si enda én ting til slutt. Stadig fest og glede *kan* gjøre selvopptatt. Og stor frihet *kan* friste til selvisk misbruk av friheten. Denne faren skal vi vokte oss for — nettopp i forhold til jødefolket. Vi vil ikke glemme *hvor* uforskyldt vi har tatt imot gleden, og gjen-*nom hvem*. Og vi vil ta oss til hjerte epistelordet fra alteret om hvordan friheten skal nyttes. «Jeg har lov til alt — hørte vi — men ikke alt gagnar og oppbygger. Ingen søke sitt eget beste, men den annens beste. Vær uten anstøt både for jøder og grekere og Guds menighet, likesom også jeg i alt streber å tekkes alle og ikke tenker på mitt eget gagn, men på de manges, at de må bli frelst!»

Da kan også *fasten* bli aktuell igjen. Nemlig når brudgommen blir tatt fra dem, sa Jesus — når lidelsens og ofrets dag kommer, over oss selv eller over dem vi elsker, slik den stadig kom og kommer over Israels folk. Da kan nettopp fasten bli den livsform kjærligheten krever av oss midt i gleden. Ikke som det påtvungne offer, men som den frivillige tjeneste.

Denne søndagen er jødefolkets dag i vår kirke. Hva de har gitt oss, takker vi for. Hva vi syndet mot dem, ber vi tilgitt. At de må bli frelst, bønnfaller vi Gud om. Og den gode gjerning som Norsk Israelsmisjon nå har øvet gjennom 125 år, må vi være trofaste i.